

T ä i e n d u s k o o l v ö i e e s t i k o o l ?

Baltimore'i Eesti Kooli usuõpetaja Uno Plank ütles kohaliku Eesti Seltsi 30 a. juubeli aktuse palvuses 23. oktoobril 1965, et kui Noor-Eesti omal ajal püstitas loosungi, et olgem eestlased, aga saagem eurooplasteks, siis sundpaguluses peab meie loosung olema - saades ameeriklasteks, jäägem eestlasteks.

Selleks töötavad meil pühapäeviti ja õhtuti koolid, kus lastele õpetatakse usuõpetust nende emakeeles, eesti keelt, Eesti ajalugu ja maateadust, laulmist ja mõnel pool ka pillimängu. Vähemalt ühel koolil on oma pasunakoor. Oleme nimetanud need koolid täienduskoolideks. Osalt ehk tagasihoidlikkusest või ehk ka seetõttu, et need koolid annavad eesti noortele teadmisi nende emakeele, kodumaa ajaloo ja maateaduse, laulu ja muusika aladel, täienduseks asukoha maa õppeasutustes antavaile teadmistele. Emakeelsele kirikule on nad pühapäevakoolideks.

Meie vabal kodumaal oli täienduskooli ülesanne hoopis teine. Need koolid või klassid kuulusid avalike algkoolide juurde. Algkool moodustas ju ühtluskooli esimese järgu, valmistades lapsi ette kesk- või kutsekooli astumiseks. Aga mitte kõik lapsed ei läinud sinna. Mõned ei lõpetanud 6-klassilist ~~alg~~algkooli, vabanedes koolikohustusest vanusepiiri tõttu. Algkool polnud andnud säärasele noortele ei teoreetilisi teadmisi ega praktilisi kogemusi ühegi elukutse või töö alal. Koolist jäid nad eemale noorelt, 14-aastaselt. Kutsekoole oli omariikluse algupoolel vähe ja needki olid kohati raskesti kättesaadavad, eriti maal ja aineliselt kehvadele noortele. Nii oli Pärnumaal üksainus põllutöökool Pollis ja jäigi ainsaks; õpilaste rohkuse üle polnud tal põhjust uhke olla. Seega oli meie koolikorralduses, eriti maal, lünk.

Selle lünka täitmiseks avati kas avalike algkoolide juurde või nendest eraldi

ühe- ja kaheaastase kursusega täiendusklassse või täienduskooli. Nende korraldust suudeti kindlaks määrata vaid esialgsete juhistega (R.T. 53 ja 56, 1931). Kuigi neis õpetati ka üldhariduslikke aineid, olid nad peamiselt, ja seda loomulikult, kutselaadilised koolid või klassid, eriti maal - tütarlaste käsitöö ja majapidamise ehk kodumajanduse täienduskoolid. Pärnumaal kutsus rahvas neid "perenaiste või pruutide koolideks", kuna paistis silma, et õpilased kooli lõpetamisel enamasti kohe mehele said. Töötasid aga ka üksikud üldhariduslikud täienduskoolid, keskkooli I ja II klassi kava järgi. Harjumaal oli ajakirjanduse ja Pärnus kalanduse täienduskool jne. Üksikasjalikumaid ja huvitavaid andmeid nende koolide ja klasside kujunemise kohta annab haridusnõunik Märt Raua raamat "Eesti kool aegade voolus I" (lk. 98-100).

See koolitüüp aga hakkas kaduma ja seda kutsekoolide tekkimise ja koolivõrgu arenemise tõttu. Kui 1931/1932 oli Eestis 63 täienduskooli või klassi 1708 õpilasega, siis 1939/1940 oli neid veel kõigest 31, kus õpilasi oli 625 (Eesti Teatmeteos II, 82 lk.). Puuduvad koolid muudeti kutsekoolideks.

Mälu värskendamiseks toodud read peaksid näitama, et "täienduskoolide" nime all töötavail pagulaskonna koolidel pole mingit ühist Eesti täienduskoolidega. Eestluse seisukohalt ei saaks emakeelset haridust vaadelda kui täiendust asukohamaa koolides saadavale haridusele. Kui ehk tundub liiga julgena selles näha just hariduse alust, siis asukohamaa hariduse kõrvale võime emakeelse hariduse kindlasti seada. Nii et on õieti küsimus, kumb haridus teist täiendab. Inglise keeles saame täienduskoolist Supplementary School, mis võõrale selle koolitüübi suhtes küsimusemärgi asetab. On USA-ski kooli, mis, eriti keelte alal, keskkoolides õpetatavat täiendavad, ent neid nimetatakse ikka koolideks - Latin School, School of Languages jne.

Seega oleme julged ja anname lastele õiged nimed - nimetame oma "täienduskoolid" k o o l i d e k s, nagu seda mõnel pool on juba tehtud. Olgu meil

Eesti Majade kõrval ja neis töötamas Eesti Koolid. Seega oleks vastus
pealkirjas asetatud küsimusele: Mitte eesti täienduskool vaid e e s t i
k o o l:

Jaauar, 1967.

Aleksander J. Leinjärv

Baltimore'i Eesti Kooli õppejõud.